

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีจุดเปลี่ยนที่สำคัญของการพัฒนาประเทศตั้งแต่แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เป็นแผนปฏิรูปความคิดและคุณค่าใหม่ของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและ มุ่งให้ “ความสำคัญกับคนในการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนา ในปฐมบทของแผนฯ ฉบับที่ 8 ได้สรุปผลการพัฒนาที่ผ่านมาว่า “เศรษฐกิจดี แต่สังคมมีปัญหาและการพัฒนาไม่ยั่งยืน” แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545-2549) ได้ัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศควบคู่ไปกับแนวทางการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มี “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” ต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จนกระทั่งแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งเป็นปีมหามงคล ได้ัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติ เพื่อย้ำเน้นในแนวทางการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มุ่งให้คนเป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) เป็นแผนที่เกิดจากการระดมพลังความคิดและการมีส่วนร่วมของประชาชนชาวไทยจากทุกภาคส่วนทุกภูมิภาคทั่วประเทศ ที่เริ่มจากการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นด้วยกระบวนการทำแผนชุมชน และแผนแม่บทชุมชนร่วมกันกว่า 2000 ตำบลทั่วประเทศ โดยมีเจ้าภาพผู้ประสานงาน นอกจาก สภาพัฒน์ฯ แล้ว ยังมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการพัฒนาชุมชน เป็นต้น จากกระบวนการจัดทำแผนชุมชนดังกล่าวต่างเห็นพ้องร่วมกันัญเชิญ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

การพัฒนาประเทศในระดับฐานราก รัฐบาลได้กำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ระดับชาติ ด้านการลดความยากจน โดยเน้นการใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ การแก้ไขปัญหาความยากจนของประเทศในภาพรวม รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานหลักและหน่วยงานเริ่มต้นในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน กระทรวงมหาดไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการบริหารการพัฒนาและการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก วิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมกระบวนการจัดการทุนชุมชนและการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และมอบหมายยุทธศาสตร์การพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้กรมการพัฒนาชุมชนรับผิดชอบดำเนินการ

กรมการพัฒนาชุมชนซึ่งมีภารกิจสำคัญในการสนองนโยบายกระทรวงมหาดไทยและนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก วิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมระบบการจัดการทุนของชุมชนและ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสามารถพึ่งตนเองได้ โดยเฉพาะในส่วนของส่งเสริมและพัฒนาทุน กรมการพัฒนาชุมชน มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออม เพื่อจัดตั้งกองทุนของชุมชนในรูป “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคน โดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง เป็นการฝึกให้ประชาชนประหยัดและอดออมแล้วนำเงินมารวมกันเป็นกองทุนของชุมชน บริหารโดยชุมชน เพื่อชุมชน สำหรับ การประกอบอาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยกลุ่มออมทรัพย์มีกิจกรรมที่สำคัญ คือ การรับฝากเงิน การให้สมาชิกกู้ยืมเงินเพื่อนำไปประกอบอาชีพ การดำเนินธุรกิจชุมชน อาทิ ศูนย์สาธิตการตลาด ยังฉาง ธนาคารข้าว บัมน้ำมัน โรงสี และธุรกิจประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีการจัดสวัสดิการชุมชน อาทิ ฅาปนกิจสงเคราะห์ ทุนการศึกษา ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2517 ที่ตำบลขัวมุง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในสมัยที่ ศ.ดร.ยุวัฒน์ วุฒิเมธี เป็นอธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน ภายใต้ปรัชญา “ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการพัฒนาคน” เพื่อก่อให้เกิดคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจและความไว้วางใจในหมู่สมาชิก กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตดำเนินการมากกว่า 31 ปี มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั้งสิ้น จำนวน 37,713 กลุ่ม สมาชิกจำนวน 3.87 ล้านคน เงินสะสมสะสม 10,800.40 ล้านบาท ซึ่งทุนจำนวนดังกล่าวถือได้ว่าเป็นทุนของชุมชนโดยแท้จริงที่เกิดจากการประหยัดอดออมของประชาชน (กรมการพัฒนาชุมชน, 2548, หน้า 1)

การดำเนินงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีวิธีการและผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จึงมีเจตนารมณ์ที่จะจัดระดับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อสำรวจว่ากลุ่มใดมีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้และกลุ่มใดที่ต้องปรับปรุงให้ การสนับสนุน ช่วยเหลือ เพื่อให้พึ่งตนเองได้ในที่สุด รวมทั้งมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ของคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอีกด้วย จึงได้กำหนดเกณฑ์ การประเมินผลการพัฒนาประกอบด้วยตัวชี้วัดการดำเนินงาน 4 ด้าน รวม 32 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1) ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน จำนวน 15 ตัวชี้วัด 2) ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร จำนวน 7 ตัวชี้วัด 3) ด้านการพัฒนาขีดความสามารถองค์กร จำนวน 7 ตัวชี้วัด 4) ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน จำนวน 3 ตัวชี้วัด (กรมการพัฒนาชุมชน, 2548, หน้า 4)

เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลของทุกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแล้วจึงนำมาจัดลำดับตามเกณฑ์การจัดระดับการพัฒนา คือ

เมื่อมีการรวบรวมข้อมูลของทุกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตแล้วจึงนำมาจัดลำดับตามเกณฑ์การจัดระดับการพัฒนา คือ

1. ระดับ 3 หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานดี คือ ต้องได้คะแนนรวม 77 คะแนนขึ้นไป และตัวชี้วัดหลักได้ 3 คะแนน จำนวน 8 ตัวขึ้นไป ถ้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขทั้งสองประการจะเป็นระดับ 2

2. ระดับ 2 หมายถึง กลุ่มที่มีผลงานพอใช้ คือ ต้องได้คะแนนรวมตั้งแต่ 58-76 คะแนน และตัวชี้วัดหลักได้ 3 คะแนน จำนวน 6 ตัวขึ้นไป ทั้งนี้ถ้าไม่เป็นไปตามเงื่อนไขทั้งสองประการจะเป็นระดับ 1

3. ระดับ 1 หมายถึง กลุ่มที่ผลงานต้องปรับปรุงและพัฒนา เงื่อนไข ได้คะแนนรวมต่ำกว่า 58 คะแนน

จากการรายงานการจัดระดับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของกรมการพัฒนาชุมชน ประจำงวดที่ 1/2546 (เดือนมกราคม-มิถุนายน พ.ศ.2546) มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น 38,426 กลุ่ม พบว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตที่มีพัฒนาการดี จำนวน 11,129 กลุ่ม ระดับ 2 (ปานกลาง) จำนวน 16,499 กลุ่ม และระดับ 1 (ต้องปรับปรุง) จำนวน 10,798 กลุ่ม (กรมการพัฒนาชุมชน, 2543)

จังหวัดสิงห์บุรีสนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตจนถึงปัจจุบัน มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตรวมทั้งสิ้น 165 กลุ่ม สมาชิก 14,856 คน เงินสะสมสะสมจำนวน 56,010,469 บาท จากรายงานผลการจัดระดับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของจังหวัดสิงห์บุรี ณ เดือนกันยายน 2549 มีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับ 3 (ดี) จำนวน 99 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 60 ระดับ 2 (ปานกลาง) จำนวน 55 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 33 และระดับ 1 (ต้องปรับปรุง) จำนวน 11 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 7

อำเภอค่ายบางระจัน สนับสนุนให้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตั้งแต่ปี 2525 จนถึงปัจจุบันมีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต จำนวน 35 กลุ่ม จากรายงานผลการจัดระดับ การพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตของจังหวัดสิงห์บุรี ณ เดือนกันยายน 2549 พบว่ามีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับ 3 (ดี) จำนวน 21 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 60 ระดับ 2 (ปานกลาง) จำนวน 12 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 34 และระดับ 1 (ต้องปรับปรุง) จำนวน 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 6 ซึ่งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ มีคะแนนผลการจัดระดับการพัฒนาอยู่ในระดับ 2 (ปานกลาง)

การจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้เริ่มขึ้นในปี 2544 จากนโยบายโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลโดยการสนับสนุนงบประมาณให้แก่หมู่บ้านต่าง ๆ ทั่วประเทศ หมู่บ้านละ 100,000 บาท แต่ต้องมีเงินสมทบด้วย 30 % หรือจำนวน 30,000 บาท นางบุญมา พิมโฑ ประธานกลุ่มคนปัจจุบันจึงได้เรียกประชุมชาวบ้านเพื่อระดมเงินหุ้นให้ได้จำนวน 30 % โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอค่ายบางระจันมาร่วมชี้แจงแนวทางการ

นั้น มีสมาชิกเริ่มก่อตั้งจำนวน 161 คน เงินสัจจะ 14,850 บาทต่อเดือน มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มที่มาจากการเลือกตั้งของสมาชิก จำนวน 9 คน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 1 ปี ปัจจุบันมีสมาชิก 235 คน เงินสัจจะสะสมรวมทั้งสิ้น 1,271,400 บาท กิจกรรมของกลุ่มคือ การให้สมาชิกกู้ยืมเงิน เพื่อนำไปลงทุนประกอบอาชีพ ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตร

จากการศึกษาเกณฑ์ตัวชี้วัดการจัดระดับการพัฒนา พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิที่บ้านสิงห์ใต้มีคะแนนประเมินรวม 77 คะแนน แต่ตัวชี้วัดหลัก 3 คะแนนมีเพียง 5 ตัว ผลการจัดระดับการพัฒนาจึงอยู่ในระดับ 2 มีตัวชี้วัดที่ได้คะแนนต่ำสุด (1 คะแนน) ในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ด้านโครงสร้างและกระบวนการทำงาน ได้คะแนนต่ำสุด 5 ข้อ ได้แก่
    - 1.1 ราษฎรในหมู่บ้านเป็นสมาชิกน้อยกว่าร้อยละ 50
    - 1.2 ระเบียบข้อบังคับกำหนดโดยคณะกรรมการบริหารและบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร
    - 1.3 ไม่มีสถานที่ทำการกลุ่มต้องอาศัยอาคารหรือบ้านของบุคคลเป็นที่ทำการกลุ่มและไม่มีการแสดงข้อมูล
    - 1.4 สมาชิกมีส่วนร่วมน้อยกว่าร้อยละ 50
    - 1.5 ไม่มีการเชื่อมโยงเงินทุน/ทรัพยากรกับกลุ่ม/องค์กรอื่นๆ
  2. ด้านการบริหารเงินทุนและทรัพยากร ได้คะแนนต่ำสุด 2 ข้อ ได้แก่
    - 2.1 การนำเงินไปลงทุนโดยการให้สมาชิกกู้ยืมเพียงอย่างเดียว
    - 2.2 กิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการมีผลกำไร 1 กิจกรรม
  3. ด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร ได้คะแนนต่ำสุด 7 ข้อ ได้แก่
    - 3.1 ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการบริหารจัดการเงินทุนปีละ 1 ครั้ง
    - 3.2 เคยเข้าร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการ วิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนกับองค์กรภายนอก ปีละ 1 ครั้ง
    - 3.3 ไม่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม/เครือข่ายอื่นๆ
    - 3.4 ไม่มีการจัดฝึกอบรมหรือศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาความรู้ในการประกอบอาชีพแก่สมาชิก
    - 3.5 ไม่มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างสมาชิกด้วยกัน
    - 3.6 ไม่มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริม
    - 3.7 จัดกิจกรรมส่งเสริมการออมอย่างเดียว
  4. ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน ไม่มีข้อใดได้คะแนนต่ำสุด
- จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่าด้านการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กร มีคะแนนต่ำสุด (1 คะแนน) มากที่สุด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงและพัฒนากลุ่มออม

ทรัพย์เพื่อ การผลิตบ้านสิงห์ใต้ให้มีความเข้มแข็งบนหลักการการช่วยเหลือตนเอง ฟึ่งตนเอง โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบริหารจัดการ ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล เพื่อป้องกันความเสี่ยงและจะต้องมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยอาศัยเงื่อนไขความรู้ คือความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรม คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความขยันหมั่นเพียร ความอดทนต่อปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น คำนี้ถึงการให้โอกาสการแบ่งปันผลประโยชน์และนำหลักการ บริหารจัดการที่ดีมาใช้ ซึ่งถ้าจะให้ดียิ่งขึ้นก็ควรจะต้องดำเนินการให้มีมาตรฐานกลุ่ม/องค์กรชุมชน ตาม“ระบบมาตรฐานงานชุมชน” ซึ่งเป็นเครื่องมือส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองสู่ความเข้มแข็งของชุมชน หากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ดำเนินการบน พื้นฐานที่ถูกต้องดังกล่าวข้างต้นแล้วก็จะเกิดประโยชน์ที่มั่นคงและยั่งยืน ต่อระบบเศรษฐกิจฐาน รากในชุมชนและระบบสังคมที่เอื้ออาทรต่อกัน ตลอดทั้งการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพคนใน ชุมชน อันได้แก่ คณะกรรมการ สมาชิก และหน่วยงานต่างๆ ที่มาร่วมสนับสนุนในการพัฒนา ชุมชน

โดยลักษณะของการศึกษาจะเน้นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research: PAR) เพื่อเป็นการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคนใน ชุมชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ทุกฝ่ายจะได้มาเรียนรู้ จากการทำงานจริงร่วมกัน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติจริง (interactive learning through action) และทำให้มีการยกระดับการเรียนรู้ของคนในชุมชน การมีส่วนร่วมและ การตรวจสอบของสมาชิกในชุมชนด้วย ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากในการนำไปใช้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต วิสาหกิจชุมชน และชุมชนในเรื่องอื่นๆ ใน โอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นอย่างไร
2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาความ เข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่าย บางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี เป็นอย่างไร
3. จะพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
3. เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี
2. ขอบเขตประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ

  - 2.1 ผู้มีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนาได้แก่ คณะกรรมการบริหารและสมาชิกกลุ่มกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารกลุ่มจำนวน 9 คน สมาชิกกลุ่ม จำนวน 226 คน คัดเลือกเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 30 คน
  - 2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่
    - 2.2.1 เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนที่รับผิดชอบตำบลโพสังโฆ จำนวน 1 คน
    - 2.2.2 ประธานกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 1 คน
    - 2.2.3 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 12 จำนวน 1 คน
3. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยและพัฒนาครั้งนี้ใช้มาตรฐานกลุ่ม องค์กรชุมชนตามระบบมาตรฐานงานชุมชน ด้านการเชื่อมโยงกับกลุ่ม แบ่งออกเป็น 3 องค์กรประกอบ ดังนี้

  - 3.1 การจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่มองค์กรอื่น
  - 3.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มองค์กรอื่น
  - 3.3 การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกในกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายต่างๆ

4. ขอบเขตระยะเวลา

การพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ในช่วงเดือนตุลาคม 2550 ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2551

นิยามศัพท์เฉพาะ

ระบบมาตรฐานงานชุมชน หมายถึง เครื่องมือสำหรับกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ที่เกิดจากความตระหนักและสมัครใจที่จะพัฒนาตนเองให้ตรงกับสภาพปัญหา ความต้องการและความจำเป็นของกลุ่ม โดยใช้ด้านและองค์ประกอบของมาตรฐานกลุ่ม องค์กรชุมชน มาพิจารณากำหนดตัวชี้วัดสำหรับใช้สำรวจประเมินตนเอง ตั้งเป้าหมายและกำหนดทิศทางพัฒนา ลงมือปฏิบัติจนบรรลุผลสำเร็จและรักษาผลสำเร็จพร้อมที่จะยกระดับการพัฒนาให้สูงขึ้นต่อเนื่องตลอดไป

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี ซึ่งเกิดจากการรวมตัวกันของชาวบ้าน เพื่อช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการประหยัดทรัพย์แล้วนำมาสะสมรวมกันทีละเล็กละน้อยเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นทุนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพ หรือเพื่อสวัสดิการของตนเองและครอบครัว

คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง กลุ่มบุคคลที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี และได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่ในการบริหารงานกลุ่ม ประกอบด้วย คณะกรรมการ 4 ฝ่าย คือ คณะกรรมการฝ่ายอำนวยการ คณะกรรมการฝ่ายเงินกู้ คณะกรรมการฝ่ายตรวจสอบและคณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมประชาสัมพันธ์

ระดับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต หมายถึง กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโฆ อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี มีการปรับปรุง การพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรชุมชน จำนวน 1 องค์ประกอบ คือ การเชื่อมโยงกับกลุ่มองค์กรอื่น

การพัฒนาการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ ได้แก่ การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มอื่นๆ การจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสมาชิก และการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสมาชิก

การพัฒนาทุนทางสังคม หมายถึง ทุนทางสังคมของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านสิงห์ใต้ได้รับการพัฒนาและสามารถนำมาใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ได้แก่ การส่งเสริม การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินงาน การบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้เป็นลายลักษณ์อักษร การจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์ของกลุ่ม การจัดกิจกรรมเพื่อรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นและการจัดกิจกรรมเพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น

การเชื่อมโยงกับกลุ่ม องค์กรอื่น หมายถึง ความสามารถของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ในการขยายแนวร่วมโดยการแบ่งปันขีดความสามารถที่มีอยู่ให้กับกลุ่ม/ องค์กรเครือข่ายอื่น ได้แก่ การจัดกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม องค์กรอื่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มองค์กรอื่น การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการและสมาชิกในกิจกรรมต่าง ๆ ของ องค์กรเครือข่ายอื่น ๆ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของกลุ่ม ออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ หมู่ที่ 12 ตำบลโพสังโหม อำเภอค่ายบางระจัน จังหวัด สิงห์บุรี ครั้งนี้จะก่อให้เกิดผลผลิตที่สำคัญ คือ

1. คณะกรรมการและสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาดตนเองตั้งแต่การค้นหาค้นหาปัญหา การแสวงหาแนวทางแก้ไข และร่วมกันพัฒนาโดยการปฏิบัติจริง อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้ได้รับการพัฒนาไปสู่การสร้างชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน
3. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านสิงห์ใต้จะเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตหมู่บ้านอื่นๆ ในเขตตำบลโพสังโหมและตำบลใกล้เคียงของอำเภอค่ายบางระจัน ในการนำบทเรียนจากการดำเนินการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งต่อไป
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ก่อให้เกิดการผสมผสานการทำงานระหว่างชาวบ้าน นักวิจัยและนักพัฒนาในการแสวงหาข้อเท็จจริงในชุมชนและแสวงหาทางเลือกใน การแก้ไขปัญหา นำไปสู่การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยชุมชน